

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U002775

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 29-07-2024

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шеремет Анна Віталіївна

2. Anna Sheremet

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8894-7626

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 035

Назва наукової спеціальності: Філологія

Галузь / галузі знань: гуманітарні науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Філологія (українська мова)

Дата захисту:

Спеціальність за освітою: мова і література (російська), англійська мова

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): РСВР ДФ
36.053.023

Повне найменування юридичної особи: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02125438

Місцезнаходження: вул. Івана Франка, буд. 24, Дрогобич, Дрогобицький р-н., 82100, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02125438

Місцезнаходження: вул. Івана Франка, буд. 24, Дрогобич, Дрогобицький р-н., 82100, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 16.21.13

Тема дисертації:

1. Фемінативи у функціонально-стильових сферах української літературної мови: норма і перспективи.
2. Feminitives in lexical and stylistic spheres of Ukrainian language: norms and prospectives.

Реферат:

1. Шеремет А. В. Фемінативи у функціонально-стильових сферах української літературної мови: норма і перспективи. Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії (кандидата філологічних наук) галузі знань 03 «Гуманітарні науки» зі спеціальності 035 «Філологія» (українська мова). Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка. Київ, 2024. Дисертація – новаторське дослідження динаміки фемінної лексики у функціональних стилях української літературної мови, яку розглянуто з боку екстралінгвістичних та лінгвістичних процесів, глобалізаційних, диджиталізаційних та соціальних процесів (таких, як подолання стратегії андроцентризму), дифузних явищ у стильовій системі української мови та міждисциплінарних зв'язків у дослідженнях функціонування фемінативів в українській мові. Визначено зміст та обсяг понять фемінатив, фемінна лексика,

порушено проблему термінологічної неоднозначності та класифікаційних суперечностей у сфері фемінної лексики. Закцентовано, що, незважаючи на те, що фемінативи становлять групу стилістично обмеженої лексики, фіксуємо активне проникнення цих мовних одиниць до всіх стилів української мови. Засвідчено випадки дифузності в межах більшості стилів української мови, зокрема опосередковано через функціонування виразно стилістично маркованої фемінної лексики. Аналіз матеріалу, який дібрано з різних стилів та різних джерел 10-20-х років XXI ст., дав змогу визначити головні особливості вживання фемінативів, серед яких насиченість фемінною лексикою в межах мікроконтексту одного речення, проникнення субстандартної фемінної лексики до писемних стилів української мови, наявність формантів, що конкурують тощо. Наголошено на збагаченні фемінної лексики української мови початку 10-20-х років XXI ст. завдяки іншомовним запозиченням, які є можливими завдяки збільшенню аудиторії мережі Інтернет, комунікації з носіями інших мов, користування іншомовними онлайн-ресурсами тощо. Закцентовано на нагальній необхідності впорядкувати та вноормувати названі запозичення, оскільки через особливості транслітерації та чинних орфографічних норм української мови виникає велика кількість паралельних фемінних запозичень, які мовці використовують на власний розсуд не лише в розмовному, а й у публіцистичному стилі української мови. Установлено, що паралельні форми фемінативів, утворені за допомогою різних фемінних суфіксів, несуть небезпеку «розхитування» мовної норми та свідчать про пошук нових виражальних засобів носіями української мови у сферах усного та письмового спілкування. Виділено особливу групу фемінних номінацій у межах субстандартної фемінної лексики – фемінні прізвиська. Найбільше фемінних прізвищ зафіксовано в художньому та розмовному стилях. Фемінативи-прізвиська є поширеними в мові художніх творів іноземними мовами, перекладених на українську, а також у спонтанному побутовому спілкуванні. У художньому стилі вживання таких фемінативів мотивується їхньою яскравою образністю, експресивністю, наближеністю до живого спонтанного мовлення. Окреслено питання функціонування фемінної лексики з погляду помежів'я стилю та дискурсу, адже фемінативам притаманні такі параметри як дискурсивність та експресивність: носії мови безпомилково визначають за допомогою фемінативів у тексті його стосунок до медіадискурсу, інтернет- або гендерного дискурсу. Сильова маркованість фемінативів опосередковано може вказувати, до якого стилю належить текст і, відповідно свідчити про стильову дифузність, зокрема, на основі вживання назв жінок за віросповіданням, які належать до конфесійного стилю, у текстах публіцистичного стилю. Закцентовано на необхідності врахування названих параметрів, що викликане впровадженням гендерночутливої мови в роботі з текстами публіцистичного, офіційно-ділового та наукового стилів, яке поступово реалізують на державному рівні. У динаміці мовних одиниць фіксуємо зсув фемінативів з боку мовної периферії в напрямку публіцистичного, художнього та розмовного стилів української мови. Зроблено висновок, що найбільшу групу фемінної лексики становлять фемінні агентиви, або назви жінок за професіями, які функціонують в усіх стилях української мови. Ключові слова: українська мова, фемінативи, фемінітиви, фемінна лексика, фемінікон, фемінізація, іменник на позначення осіб жіночої статі, фемінітивна адресатність, об'єкт, адресат, деривація, суфікс, лексикон, суржикізми, запозичення, діалектизми, неологізм, okazіonalіzm, вторинна номінація, динаміка мови, дифузність, контекст, стилі української мови, публіцистичний стиль, офіційно-діловий стиль, науковий стиль, художній стиль, розмовний стиль, стилістична роль, переклади українською мовою, мовна норма, розхитування літературних норм.

2. Sheremet A. V. *Feminitives in lexical and stylistic spheres of Ukrainian language: norms and prospectives*. Qualification work printed as manuscript. Dissertation for obtaining the scientific degree of Doctor of Philosophy (candidate of philological sciences) on the specialty 10.02.01 «Ukrainian language». Drohobych State Pedagogical University named after Ivan Franko. Kyiv, 2024. The dissertation is an innovative study of the dynamics of feminine vocabulary in the functional styles of the Ukrainian literary language, which is considered from the point of view of extralinguistic and linguistic processes, globalization, digitalization, and social processes (such as overcoming the strategy of androcentrism), as well as diffuse phenomena in the stylistic system of the Ukrainian language and also interdisciplinary relations in studies of the functioning of feminatives in the Ukrainian language. The content and scope of the concepts of feminine and feminine vocabulary are determined, the problem of terminological

ambiguity and classification contradictions in the field of feminine vocabulary are raised. It is emphasized that, despite the fact that feminatives are a group of stylistically limited vocabulary, the active penetration of these linguistic units into all styles of the Ukrainian language is recorded. The analysis of the material, which was collected from different sources, belonging to different language styles of the 10-20s of the 21st century, made it possible to determine the main features of the use of feminatives, including the saturation of feminine vocabulary within the micro-context of one sentence, the penetration of substandard feminine vocabulary into the written styles of the Ukrainian language, the presence of competing formants, etc. Emphasis is placed on the enrichment of the feminine vocabulary of the Ukrainian language in the early 10s and 20s of the 21st century within foreign language borrowings, which became possible due to the increase in the Internet audience, communication with speakers of other languages, use of foreign language online resources, etc. Emphasis is placed on the urgent need to organize and standardize the mentioned borrowings, because due to the peculiarities of transliteration and current orthographic norms of the Ukrainian language, a large number of parallel feminine borrowings arise, which makes speakers use it at their own discretion not only in the colloquial, but also in the media style of the Ukrainian language. It was established that parallel forms of feminatives, formed within different feminine suffixes, carry the danger of shifting the linguistic norm and testify the search for new means of expression by speakers of the Ukrainian language in the spheres of oral and written communication. A special group of feminine nominations within the framework of substandard feminine lexicon - feminine nicknames - is singled out. Most feminine nicknames are recorded in artistic and colloquial styles. Feminative nicknames are common in the language of artistic works in foreign languages, translated into Ukrainian, as well as in spontaneous everyday communication. In the literary style, the use of such feminatives is motivated by their vivid imagery, expressiveness, closeness to live spontaneous speech. The issue of the functioning of feminine vocabulary from the point of view of style borders and discourse is outlined, because feminatives have such parameters as discursiveness and expressiveness: native speakers unmistakably determine the relationships of text and media, Internet or gender discourse within the feminatives in it. Emphasis is placed on the need to take into account the mentioned parameters, which is caused by the introduction of gender-sensitive language in the work with media, formal and scientific style texts, which is gradually being implemented at the state level. In the dynamics of language units, the shift of feminatives from the linguistic periphery to media, literary, and colloquial styles of the Ukrainian language is recorded. It was concluded that the largest group of feminine vocabulary is feminine agentives, or the names of women by profession, which function in all styles of the Ukrainian language. Key words: Ukrainian language, feminatives, feminine vocabulary, feminicon, feminization, feminine noun, feminine addressee, object, addressee, derivation, suffix, lexicon, surzhikisms, borrowing, dialectisms, neologism, occasionalism, secondary nomination, language dynamics, diffuseness, context, styles of the Ukrainian language, media style, formal style, scientific style, literary style, conversational style, stylistic role, translations into Ukrainian, language norm, shifting of literary language norm.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- 1. Шеремет А. В. Фемінітиви в мовній картині світу українців (на матеріалі мови інтернет-видань). Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / [редакториупорядники М.

- Пантюк, А. Душний, І. Зимомря]. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2020. Вип. 27. Том 5. С.65-70.
- 2. Anna Sheremet. Femininitives as lexical material for study Ukrainian language by international students. Norwegian journal of development of the international science. №49/2020. P. 50-51.
  - 3. Шеремет А. В. Стильові особливості вживання фемінативів в українських перекладах англomовних художніх творів (на матеріалі перекладів творів Дж. Р. Р. Мартіна). Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. Т. 32 (71). №1 2021. Ч. 1. С. 116-120.
  - 4. Шеремет А. В. «Актуальні тенденції функціонування фемінної лексики в текстах офіційно-ділового стилю української мови (20-ті роки XXI ст.)». Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Германістика та міжкультурна комунікація = Scientific bulletin of Kherson State University. Series: Germanic studies and intercultural communication / Херсон. держ. ун-т, Ф-т перекладознавства. Херсон: Гельветика, 2021. Вип. 2. С. 72-76.
  - 5. Шеремет А. В. Локальні фемінні прізвиська у Середньонаддніпрянському говорі української мови. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. Т. 33 (72). № 4 2022 Ч. 1. С. 93-98.
  - 6. Шеремет А. В. Фемінативи в класифікаціях українських мовознавців. Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, серія «Мовознавство». Вип. 12, 2018, С. 53-58.
  - 7. Шеремет А. В. Фемінативи в заголовках інтернет-новин. Соціум. Документ. Комунікація. Серія : Філологічні науки : зб. наук. ст. / Держ. вищ. навч. закл. «Переяслав-Хмельницький держ. пед. ун-т ім. Г. Сковороди», Каф. документознавства ; редкол. : М. І. Навальна, О. Б. Скляренко, О. Д. Ісайкіна [та ін.]. Переяслав-Хмельницький, 2018. Вип. 6. С. 74-91.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впровадження не планується

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Навальна Марина Іванівна

2. Maryna I. Navalna

Кваліфікація: д. філол. н., професор, 10.02.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5064-3122

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет біоресурсів і природокористування України

Код за ЄДРПОУ: 00493706

Місцезнаходження: вул. Героїв Оборони, буд. 15, Київ, 03041, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мацьків Петро Васильович
2. Petro V. Matskiv

Кваліфікація: д. філол. н., професор, 10.02.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1853-5375

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02125438

Місцезнаходження: вул. Івана Франка, буд. 24, Дрогобич, Дрогобицький р-н., 82100, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Таран Алла Анатоліївна
2. Alla A. Taran

Кваліфікація: к.філол.н., доцент, 10.02.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8091-1477

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Код за ЄДРПОУ: 02125622

Місцезнаходження: бульвар Шевченка, буд. 81, Черкаси, Черкаський р-н., 18031, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Стишов Олександр Анатолійович

2. Olexandr Styshov

Кваліфікація: д.філол.н., професор, 10.02.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6192-255X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Код за ЄДРПОУ: 45307965

Місцезнаходження: вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, Київ, 04053, Україна

Форма власності: Комунальна

Сфера управління: Держадміністрація

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сюта Галина Мирославівна

2. Halyna M. Siuta

Кваліфікація: д. філол. н., пров.н.с., 10.02.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3273-1644

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут української мови Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 21569266

Місцезнаходження: вул. Грушевського, буд. 4, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Федурко Марія Юліанівна

2. Mariia Fedurko

Кваліфікація: д. філол. н., професор, 10.02.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1148-3867

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02125438

Місцезнаходження: вул. Івана Франка, буд. 24, Дрогобич, Дрогобицький р-н., 82100, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Котович Віра Василівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Котович Віра Василівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Івах Світлана

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна